



Urokkelig enhet utadtil!

Taler

Christian Holtermann Knudsen

Dato

29 mars 1918

Sted

Kristiania

Omstendigheter

Arbeiderpartiets landsmøte

1 Partifæller!

Naar idag Det norske arbeiderpartis 23. landsmøte er samlet, er det under saa ekstraordinære forhold som aldrig før.

5

Ogsaa under vort partis sidste landsmøte i 1915 hersket Europakrigen, og tusener og atter tusener av menneskeliv var allerede da nedskutt eller nedstukket, og paa det frygteligste lemlæstet. Men Europa-krigen har fortsatt siden da, og den har i de forløpne aar antat stadig større dimensioner og stedse
10 grellere former. Millioner mennesker staar mot hinanden og lar sig føre frem til nedslagtning som om de var umælende dyr.

Det synes som om den grundsats, socialismen har bygget paa: kjærlighet menneskene imellem og folkene imellem og som i aarrækker har været præket i
15 landene, intet har utrettet til fremme av det gode i menneskene. Det, som vi tidligere benævnte kulturstater eksisterer ikke mer, kulturen var bare en utenpaasmurt fernis, som avskallet fremviser barbariet. Om vi kunde samle paa en gang alle jammerskrik, alle de sorgbetyngede nøddrop, som har lydt og lyder fra de utallige familier, hvis forsørger er nedslagtet paa slagmarkerne, vi vilde faa
20 høre en tordenrøst og en forbandelse over tyrannerne, som vilde overdøve selve slagmarkens lidelsesrop.

Alt hvad der tidligere ansaaes for ret mellem nationerne, er ikke mere; endog nøytrale landes ret under krig har krigen stødt overende, og vi kan i korthet
25 betegne situationen derhen, at der ikke lenger eksisterer selvstændige og uavhengige nationer, de er utslettet av kartet saa længe krigen varer.

Ogsaa den norske nation er kommet i et saadant forhold. Sjøveiene for vor
30 transport er belagt med helvedesinstrumenter, som sperrer veien og ved
berøring eksploderer skibene sønder og sammen, og som om ikke det var nok av
overgrep overfor en nøitral nation, er der yderligere etablert en undervandskrig,
som samtidig ogsaa er en krig mot nøitrale transportskibe og hvorved tusener av
vore sjøfolk ubarmhjertig er sendt tilbunds eller lemlæstet.

35 Og overfor alt dette djævelskap staar vi magtesløse og kan intet utrette. Det
nytter til intet at knytte næven mot de til tænderne bevæbnede krigsgale
nationer.

40 Desværre viste det sig, at om der end var røster inden forskjellige lande, tildels
sterke socialdemokratiske røster, som hævet sig mot krigen, var der dog ingen
som formaadde at hindre dens utbrud, og ingen, som endnu har formaadd at
stanse den; heller ikke den tredje internationale har hittil kunnet stanse krigen
og raaskapen.

45 Der er et par smaa lyspunkter under al den lidelse, krigen har paaført
menneskesamfundene, og det er da den russiske nation nedbrøt
enevoldsmagten i sit land. Desværre er det endnu ikke avgjort om revolutionen
seirer. Vi vet kun at landet er lemlæstet og at store dele av folket idag er
50 underlagt et reaktionært styre og at revolutionsregjeringen, om end
nødtvungen, har maattet finde sig heri.

Det andet lyspunkt var Finlands befrielse. Det syntes som om socialismen
skulde kunne seire i dette land; der var mange grunde, som tilsa, at saa burde
55 kunne ske. Vi kan idag bare ønske at ikke reaktionen ogsaa gaar av med seiren i
Finland og at saaledes det blod, som er flytt for frihetens sak, er udgytt
forgjæves.

Naar vi saa vender os til vort eget folk og ser paa vort samfunds utvikling under
60 de forløpne krigsaar, da møter os ogsaa her et grelt syn. Pengebegjæret har drevet
dem av vore medborgere, som hadde meget før, til at berike sig endda mere paa
alle de andres bekostning, og de har derved skapt nød og dyrtid av en saa
enestaaende art, som aldrig før er oplevet her i landet og kanskje heller ikke i
noget andet land. Det er en saa ondartet foreteelse, at spekulanterne forlængst
65 burde være sat bak laas og slaa.

Men desværre lever vi fremdeles i det privatkapitalistiske samfund, hvor det ene menneske har ret til at utbytte og utplyndre det andet. Og de mænd, som har
70 hat regjeringsmagten i landet under disse krigsaar, de har i stor utstrækning søkt at unddrage sig forpligtelsen til at vareta arbeiderklassens interesser. Først naar paa trykket fra arbeiderorganisationerne blev saa sterkt, at der var noget at risikere ved yderligere modstand, har de gaat til vedtagelse av midlertidige love, som i nogen grad skulde skaffe beskyttelse mot den altfor vidtdrevne
75 spekulation. Og saa har det vist sig, at forholdsreglerne for det meste er kommet for sent og snarest har gjort galt værre.

Paa den anden side har magthaverne vist sin "kjærlighet" til arbeiderklassen eller kanskje sin frygt for gjengjældelsens time ved utfærdigelse av klasse love, som kun
80 synes at ta sigte paa undertrykkelse av arbeiderklassens reisning mot uretten. Og det har da heller ikke manglet paa forfølgelse mot oppositionen hvad enten denne har været rettet mot militarismens letsindige skalten og valten med folkets pengemidler eller det har gjældt opposition mot knebling av pressefriheten og andre overgrep fra magthavernes side.

85 Under saa utpræget vanskelige forhold for arbeiderklassen burde det synes klart for alle, at hvad det da fornemmelig gjælder om er, at den samlede arbeiderorganisation maa staa som en urokkelig for al indre strid frigjort hær, som med al sin kraft kan rette sine vaaben utad mot motstanderne. For det er
90 bare paa den maate organisationen kan dygtiggjøre sig til fuldbyrdelsen av Karl Marx' ord, naar han sier: "Arbeiderklassens frigjørelse maa bli arbeidernes eget verk!"

Vender vi saaa vort blik indad og ser paa tilstanden i vort parti, saa møter os den
95 kjendsgjerning, at der er to - om ikke flere - retninger inden partiet, som kjæmper for hver sine veie henimot vort maal: Socialismens gjennomførelse i vort samfundsliv. Det er ikke om maålet der strides. For heller ikke den nye retning kan for nærværende peke paa noget andet endemaal end det, som allerede længst tilbake i tiden er sat for vort parti. Det kan fastslaaes, at det er
100 veie og midler den nye retning vil ha ændret. Og striden er blit mer og mer bitter jo længere den har paagaat og den er til dels blit personlig, - jeg bortser her fra et enkelt presseorgans uartigheter; men, hvad der kanskje er det værste, denne indbyrdes strid er stillet tilskue for vore motstandere, den er ført for aapne vinduer. Der har ogsaa tidligere været utkjæmpet haard strid inden vort parti;
105 men det var dog ikke skik at kampen kjæmpedes i de andre partiers paasyn.

Tidligere var det saa, at al vor kraft blev lagt paa at reise arbeiderklassen
socialismens herlige maal, vise frem til det samfund, hvor enker og faderløse ikke
skal savne medfølelse og forsorg, hvor alle skal kunne nyte efter behov og yde
110 efter sin evne, mens de opstaaede uoverensstemmelser avgjordes i lukkede
møter. Nu er det anderledes.

Og hvad er saa grunden til, at der nu skal vælges andre midler og veie for vort
partis fremgangslinjer? Er de unge mænd og kvinder, som først i de senere aar
115 har traadt sine barnesko inden vort parti, er de ikke fornøiet med farten, vort
parti har gjort, eller er deres kjærlighet til vor sak saa brændende, at de ikke orker
at vente med taalmodighet indtil vort opplysningsarbeide har naad massen av det
arbeidende folk? I sidste fald har de anledning til at forkorte ventetiden ved en
mere intens deltagelse i agitationen for vor sak. Imidlertid synes det som om
120 farten har været upaaklagelig. Naar vi vet, at bare siden stortingsvalget i 1909 og
til 1915 har vi mer end fordoblet vort valgertal i landet og ved sidstnevnte valg
talte omtrent en tredjedel av vælgerfolket, og naar vi endvidere vet, at vort parti
siden 1916 er vokset med over 10, 000 medlemmer og nu tæller henimot 80,000
ialt, da skulde der ikke være grund til klage. Vort parti har da sikkert de aller
125 bedste utsigter til høstens stortingsvalg.

For at vi skal kunne naa nærmere henimot socialismens seir i vort land, er der
imidlertid en betingelse, som maa være tilstede, og det er, at vort parti staar som
en urokkelig enhet utadtil.

130 Der er alvorsfulde og dypt indgripende saker til behandling paa dette
landsmøte, og repræsentanternes ansvar vil bli tungt, fordi avgjørelsen vil faa
betydning langt ind i fremtiden i god forstaaelse med det norske
socialdemokratis hittidige linjer eller - som jeg helst vil tro ikke kan ske - til
135 fortsatt indre strid og dermed til skade for den sak, som vi alle har forpligtet os til
at fremkjæmpe til seier.

Vi lever i en tid, da hele det arbeidende folk i en grad som aldrig før ser op til
socialdemokratiet med tillid og haap; veien fremover er jevnet ved stadig
140 opplysningsarbeide. La da vort parti paa valgets dag staa frem som en paany
sammensveiset urokkelig enhet til kamp for arbeiderklassens retfærdige sak, til
seier for socialismens herlige idé!

Hermed vil jeg ønske repræsentanterne tillykke med arbeidet, idet jeg erklærer

Det norske arbeiderpartis 23. ordinære landsmøte for aapnet.

Kilde

Protokol over forhandlingerne paa det 23. ordinære landsmøte i Kristiania 1918, s. 1-4.

150

Emneoversigt

Krig, Landsmøtetale, Sosialisme

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/urokkelig-enhet-utadtil>

155

160

165

170

175

180